

ARTUR GRUSZCZAK

ROLA GRUPY G6
W POLITYCE BEZPIECZEŃSTWA WEWNĘTRZNEGO
UNII EUROPEJSKIEJ

THE ROLE OF THE G6
IN THE INTERNAL SECURITY POLICY
OF THE EUROPEAN UNION

Abstract. The present paper seeks to analyze the impact of the Group of Six (G6) on the area of internal security of the European Union. The G6 is an example of initiatives which were born outside the legal-institutional framework of the European Union yet were aiming to exert a significant influence on the political processes within the EU. The key research question raised in this paper is: What impact has the G6's agenda got on policy-making in the EU's internal security field? Methodology contains postfunctionalism as a theoretical framework. Research was based on qualitative methods, an analysis of primary sources and the subject literature. The findings point to the significant influence of the G6 as an informal forum for consultations and agenda-setting with regard to key matters of the EU's internal security. The G6 supported the EU's policy in the face of the most serious security challenges, taking advantage of the constructive compromise between the supranational effects of EU policy and the interests of the member states.

Keywords: European Union; internal security; G6; cooperation; postfunctionalism

WPROWADZENIE

Problematyka współpracy w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego Unii Europejskiej (UE) od czasu reformy lizbońskiej stopniowo i konsekwentnie awansuje na liście priorytetowych spraw stanowiących tzw. agendę europejską. Jest to wynikiem zarówno zmian prawno-instytucjonalnych w UE, jak i wzrostu znaczenia problematyki bezpieczeństwa w działaniach Unii Europejskiej i jej

Prof. dr hab. ARTUR GRUSZCZAK – Uniwersytet Jagielloński, Wydział Studiów Międzynarodowych i Politycznych; adres do korespondencji: ul. Reymonta 4, 30-059 Kraków; e-mail: artur.gruszczak@uj.edu.pl; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3450-8377>.

Artykuły są objęte licencją Creative Commons Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne – Bez utworów zależnych 4.0 Międzynarodowe (CC BY-NC-ND 4.0)

państw członkowskich, coraz większego zaangażowania obywateli UE oraz faktycznych i potencjalnych wyzwań i zagrożeń mających źródła nie tylko wewnątrz Unii, lecz także poza jej terytorium. Mimo włączenia spraw bezpieczeństwa wewnętrznego w zakres kompetencji Unii Europejskiej z chwilą jej ukonstytuowania na podstawie traktatu z Maastricht, a następnie skonsolidowania tego obszaru w wyniku reformy amsterdamskiej i włączenia dorobku prawnego Schengen w ramy UE, kwestia efektywności polityk unijnych oraz jej skutecznego stosowania przez rządy państw członkowskich często pojawiała się w kontekście sporu między zwolennikami liberalnej współpracy międzyrządowej a orędownikami metody wspólnotowej, wzmacniającej prawno-instytucjonalne ramy integracji europejskiej.

W tym sporze jeden z wątków odnosił się do możliwości przenoszenia przez państwa członkowskie niektórych obszarów współpracy w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego poza ramy prawne i instytucjonalne UE z uwagi na ograniczenia operacyjne, luki prawne oraz spory międzypaństwowe i międzyinstytucjonalne występujące w coraz bardziej złożonym systemie UE. Zauważono, że mimo reform traktatowych postępy współpracy w sprawach bezpieczeństwa wewnętrznego były niezadowalające, wiele projektów nowych środków prawnych utknęło na unijnych ścieżkach legislacyjnych, zaś wdrażanie przez państwa członkowskie już przyjętych instrumentów następowało z opóźnieniem i wieloma różnorodnymi problemami.

Tymczasem pogorszenie stanu bezpieczeństwa publicznego wskutek wzrostu zagrożeń ze strony przestępczości zorganizowanej, zwłaszcza mającej transgraniczny charakter, a w szczególności w związku z zagrożeniem terrorystycznym, które miało swą kulminację 11 września 2001 r. i niosło długofalowe konsekwencje, wzmagало presję na rządy państw członkowskich UE, zobowiązane do utrzymania porządku publicznego i bezpieczeństwa narodowego, a także na instytucje unijne, powołane do zapewnienia obywatelom Unii wysokiego poziomu bezpieczeństwa. Odpowiedź UE na zagrożenia terrorystyczne po 11 września 2001 r. potwierdziła niedoskonałość procesu tworzenia wspólnej polityki na poziomie instytucji i organów UE oraz wdrażania podjętych decyzji: trudności w wypracowaniu przez państwa członkowskie konsensusu niezbędnego do ustanowienia kluczowych aktów prawnych, ograniczenia we wprowadzaniu nowych instrumentów, nieufność wobec pogłębiania praktycznej współpracy między organami przestrzegania prawa i służbami wywiadowczymi państw członkowskich. To spowodowało, iż środek ciężkości polityki bezpieczeństwa wewnętrznego przesunął się poza obręb Unii Europejskiej i ulokował się na płaszczyźnie nieformalnych wielostronnych form współdziałania.

Działalność Grupy G6, o której mowa w niniejszym artykule, jest wymowną, a jednocześnie specyficzną ilustracją tendencji do odtworzenia międzyrządowej koordynacji i współpracy w zakresie zapobiegania, przeciwdziałania i zwalczania najpoważniejszych zagrożeń bezpieczeństwa wewnętrznego w Unii Europejskiej, przy pośrednim angażowaniu instrumentów prawa unijnego oraz instytucji i organów realizujących politykę UE. Problem badawczy przedstawiony w tym artykule odnosi się nie tyle do nieformalnych i pozaunijnych form współpracy inicjowanych i realizowanych przez państwa członkowskie UE z zamiarem osiągnięcia celów, które tak czy inaczej są zapisane w traktatach europejskich, ile do działań prowadzonych poza ramami prawno-instytucjonalnymi UE, jednakowoż odnoszących się do bieżących polityk UE i procesów decyzyjnych, w których te państwa aktywnie uczestniczą. Utrzymanie się takiej formuły współdziałania przez ponad dwie dekady świadczy o funkcjonalności projektu, który pomimo zamkniętego, ekskluzywnego charakteru wywarł znaczący wpływ na decyzje polityczne w sprawach bezpieczeństwa wewnętrznego UE.

Pojawienie się na początku 2003 r. inicjatywy koordynowania stanowisk pięciu największych państw członkowskich UE (Wielkiej Brytanii, Francji, Niemiec, Włoch i Hiszpanii) w dziedzinie bezpieczeństwa wewnętrznego UE początkowo zostało potraktowane jako anachroniczna próba wskrzeszenia luźnej formy współpracy poza ramami unijnymi, „uelastycznienia” Unii wbrew istniejącym traktatowym mechanizmom wzmocnionej współpracy, rozszerzonym w Traktacie Nicejskim, oraz wbrew otwartej metodzie koordynacji zarysowanej w strategii lizbońskiej w marcu 2000 r. Jednak determinacja Francji, której zależało na skutecznej polityce sekurytyzacji w odniesieniu do imigrantów, a następnie potrzeba lepszej koordynacji strategii antyterrorystycznej, zwłaszcza po zamachach bombowych w Madrycie w 2004 r. i Londynie w 2005 r., nadały konsultacjom ministerialnym znacznej politycznej wagi. Poszerzenie składu grupy o Polskę w 2006 r. zwiększyło zainteresowanie funkcjonowaniem grupy postrzeganej nie tylko jako forum politycznej koordynacji w sprawach bezpieczeństwa wewnętrznego UE, lecz także jako ulokowana poza ramami prawno-instytucjonalnymi Unii płaszczyzna nieformalnych działań sześciu największych państw członkowskich.

Mimo reformy lizbońskiej wzmacniającej spójność prawno-instytucjonalną Unii Europejskiej i ponadnarodowy charakter strategii i polityk ustalanych przez unijne instytucje i wdrażanych przez państwa członkowskie, kwestia bezpieczeństwa wewnętrznego pozostała domeną rządów państw członkowskich oraz ich krajowych organów i służb. Zapis artykułu 4 ust. 2 Traktatu o Unii Europejskiej podkreślający wyłączną odpowiedzialność państwa członkowskiego

UE za jego bezpieczeństwo narodowe akcentował prymat zasady suwerenności państwa w sferze bezpieczeństwa Unii Europejskiej. To novum w literze prawa traktatowego UE pośrednio legitymizowało funkcjonowanie takich form skoordynowanej współpracy, jak ta realizowana przez Grupę G6. Ryzyka i zagrożenia bezpieczeństwa, które dały asumpt do sformowania G6 nie ustały w drugiej dekadzie XXI w., nabrały nowych, nierzadko bardziej niebezpiecznych form, zmuszając zarówno państwa członkowskie, jak i instytucje oraz agencje i organy aktywne w polityce bezpieczeństwa wewnętrznego UE do koordynowania i uzgadniania współpracy w obliczu takich zjawisk, jak terroryzm, radykalizm i ekstremizm, różne formy transgranicznej przestępczości zorganizowanej, w tym nielegalna imigracja i handel ludźmi czy cyberprzestępczość. Grupa G6 nie tylko wspomagała koordynację działań w obrębie Unii Europejskiej mających na celu przeciwdziałanie i zwalczanie tych zagrożeń, lecz także stała się jednym z ważnych elementów dialogu transatlantyckiego w obszarze bezpieczeństwa wewnętrznego dzięki zaferowaniu elastycznej i dyskretnej formuły współdziałania między wiodącymi państwami członkowskimi UE a Stanami Zjednoczonymi.

W niniejszym artykule będą zweryfikowane trzy hipotezy badawcze:

– Grupa G6 jest projektem politycznym zmierzającym do usprawnienia procesów decyzyjnych w Radzie UE i organach roboczych odpowiadających interesom głównych państw członkowskich.

– Grupa G6 służy do sterowania procesem tworzenia i realizowania polityki bezpieczeństwa wewnętrznego UE wokół agendy ustanowionej przez najbardziej wpływowe państwa członkowskie.

– Grupa G6 stworzyła możliwość rozszerzenia agendy polityki bezpieczeństwa wewnętrznego UE na zagadnienia marginalizowane na forum UE.

Perspektywa teoretyczna przyjęta w badaniach nad tytułową problematyką to postfunkcjonalizm. Jej źródłem jest pogląd głoszony przez Gary'ego Marksa i Liesbet Hooghe o rozdziale kompetencji podmiotów decyzyjnych w procesach integracji regionalnej na różnych jej szczeblach ze względu na złożone ustalanie agendy politycznej, przenoszenie decyzji na poziom ponadnarodowy, a także rozproszenie kontroli nad procesami integracyjnymi. Hooghe i Marks argumentowali, że rządy państw członkowskich akceptują znaczną utratę kontroli nad ponadnarodową agendą polityczną, niemniej nie rezygnują z możliwości oddziaływania na architekturę integracji europejskiej zwłaszcza z powodu znaczenia i implikacji tożsamości narodowej (Marks, Hooghe i Blank, 1996, s. 347). Podkreślali, że spór między logiką integracji ponadnarodowej a tożsamością narodową, regionalną i lokalną skutkuje upolitycznieniem integracji europejskiej

(Hooghe i Marks, 2018, s. 5). Pod naciskiem partii politycznych, ruchów społecznych i wpływowych grup interesu funkcjonujących w poszczególnych państwach członkowskich, rządy wysuwają postulaty skupione na ochronie tożsamości narodowej oraz interesów obywateli i ich podstawowych potrzeb, takich jak porządek publiczny, dobrostan i bezpieczeństwo. Polityka europejska zasadza się na kompromisie między zarządzaniem wielopoziomowym w ramach UE a partykularyzmami wpisanymi w terytorialny wymiar tożsamości wspólnot narodowych i lokalnych (Genschel i Jachtenfuchs, 2021, s. 350). Postfunkcjonalizm dopuszcza więc funkcjonowanie różnych form zróżnicowanej integracji, w tym wzmocnienia roli największych państw członkowskich jako wiodących podmiotów procesów integracyjnych (Leuffen, Rittberger i Schimmelfennig, 2022, rozdz. 6).

Grupa G6 nie wywołała zainteresowania badaczy integracji europejskiej, nawet tych specjalizujących się w tematyce bezpieczeństwa wewnętrznego UE. Otoczona atmosferą tajemnicy i tajnej współpracy „za zamkniętymi drzwiami”¹, G6 pozostawała w kręgu zainteresowań nielicznych ekspertów. W polskim piśmiennictwie naukowym można wskazać na kilka tekstów analitycznych z początkowego okresu działalności grupy (Posel-Częścik, 2003; Krystyniak i Posel-Częścik, 2005), a także publikacje autora niniejszego artykułu (Gruszcak, 2006, 2011, 2017). Jest to w decydującej mierze skutkiem niesformalizowanego statusu Grupy G6, ograniczonego dostępu do źródeł pierwotnych oraz niedoceny jej znaczenia w kształtowaniu i realizacji polityki bezpieczeństwa wewnętrznego UE.

1. GENEZA GRUPY G6

Grupa ukonstytuowała się podczas spotkania ministrów spraw wewnętrznych Hiszpanii, Francji, Wielkiej Brytanii, Niemiec i Włoch w hiszpańskiej miejscowości Jerez de la Frontera w maju 2003 r. Inicjatorem powołania międzyrządowego forum konsultacji w sprawach bezpieczeństwa wewnętrznego państw europejskich był ówczesny minister spraw wewnętrznych Francji, Nicolas Sarkozy. Wiosną 2003 r. zaproponował powołanie nieformalnego ugrupowania zrzeszającego największe państwa unijne, których bezpieczeństwo jest narażone na najpoważniejsze zagrożenia ze strony terroryzmu i międzynarodowej przestępczości zorganizowanej. Pomysł ten ochoczo podjęła Hiszpania, która zaproponowała

¹ Taki właśnie tytuł nadał swemu raportowi o G6 Komitet Unii Europejskiej Izby Lordów. Por. House of Lords, 2006.

zorganizowanie inauguracyjnego spotkania ministerialnego na swym terytorium. Inicjatywa ta wynikała bezpośrednio z zakresu i charakteru polityki Unii Europejskiej w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych, a także niezadowolających rezultatów tej polityki wskutek powolności procedur legislacyjnych w UE (zwłaszcza w Radzie UE w sprawach wymagających jednomyślności), jak również opóźnień i problemów w trakcie wdrażania przez państwa członkowskie już przyjętych instrumentów prawa UE (np. decyzji ramowych w sprawie terroryzmu czy w sprawie europejskiego nakazu aresztowania). Co istotne wiele projektów nowych środków prawnych, które były inicjowane przez państwa nadające ton polityce Unii Europejskiej, utknęło na unijnych ścieżkach legislacyjnych.

Powstanie Grupy G5 było reakcją na zatory decyzyjne w Radzie UE i grupach roboczych, a jednocześnie odpowiedzią na potrzebę ustaleń politycznych w kwestiach, które albo nie miały szans na uregulowanie przy użyciu unijnych instrumentów prawnych, albo nie mieściły się w prawno-instytucjonalnych ramach UE. Potwierdzeniem determinacji wiodących państw członkowskich do usprawnienia i pogłębienia współpracy transgranicznej w zakresie przeciwdziałania i zwalczania groźnych form przestępczości zorganizowanej i terroryzmu była zgłoszona w 2004 r. przez Niemcy inicjatywa zawarcia nowej wielostronnej umowy międzynarodowej poza ramami UE. Dnia 27 maja 2005 r. w niemieckim miasteczku Prüm przedstawiciele siedmiu państw członkowskich UE² podpisali Traktat o pogłębieniu współpracy transgranicznej, w szczególności w zwalczaniu terroryzmu, przestępczości transgranicznej i nielegalnych migracji (Rada UE, 2006). Duża część jego postanowień wynikała z propozycji niektórych państw członkowskich UE, niezadowolonych z opieszałości UE w sprawach bezpieczeństwa wewnętrznego. Traktat był również inicjatywą wiodących państw UE (Niemiec, Francji, Hiszpanii), nadających w tym czasie ton pracom Grupy G5.

Wracając do przesłanek powstania G5, ówczesny minister spraw wewnętrznych Francji, Nicolas Sarkozy, wyjaśniając motywy powołania G5 przed Delegacją ds. Unii Europejskiej francuskiego Zgromadzenia Narodowego w październiku 2005 r., zwrócił uwagę na dwa czynniki:

– konieczność rozwoju skutecznej współpracy operacyjnej w dziedzinie zwalczania terroryzmu, przemytu narkotyków i nielegalnej imigracji, zwłaszcza w takich formach, które nie mogą zyskać aprobaty w gronie ministrów spraw wewnętrznych państw członkowskich UE;

² W tym gronie byli pierwotni sygnatariusze układu z Schengen (Francja, Niemcy, Belgia, Holandia i Luksemburg) oraz Hiszpania i Austria.

– wysuwanie idei i propozycji w wąskim gronie w celu ich wstępnego rozważenia i zdecydowania o zaangażowaniu w wypracowanie decyzji na poziomie Rady UE ds. wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych (Assemblée Nationale, 2005).

Głównym celem Grupy G5 miało być nieformalne przygotowanie inicjatyw przedstawianych Radzie UE w zakresie skuteczniejszej walki z terroryzmem oraz groźnymi formami przestępczości zorganizowanej, w tym z nielegalną imigracją i handlem ludźmi. Odpowiedzialnymi za to zadanie mieli być ministrowie spraw wewnętrznych państw G5, poprzez których największe, najsilniejsze państwa członkowskie proponowałyby nowe rozwiązania polityczne. Następnie byłyby one kierowane na ścieżkę legislacyjną według obowiązujących procedur we współpracy w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych UE. Byłaby to zatem nowatorska formuła koordynowania polityk państw należących do grupy G5 oraz stymulowania działań na płaszczyźnie instytucji unijnych, zwłaszcza Rady UE. Sama zaś Grupa G5 stanowiłaby swoiste laboratorium współpracy zmierzającej do praktycznego rozwiązania najważniejszych problemów bezpieczeństwa na terenie Unii Europejskiej. Sami ministrowie, reprezentujący kraje członkowskie tej grupy już po rozszerzeniu o Polskę i przemianowaniu na G6, w deklaracji po spotkaniu w Heiligendamm w marcu 2006 r. zaakcentowali taki właśnie cel ich ugrupowania:

Współpraca pomiędzy sześcioma krajami ma w zamierzeniu nadać dodatkowy impuls służący wzmocnieniu obszaru wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości. Przypominający „laboratorium”, ten niewielki krąg krajów dąży do nakreślenia konkretnych propozycji zintensyfikowania współpracy w dziedzinie europejskich spraw wewnętrznych (Statewatch, 2006).

Raphael Bossong (2007, s. 25-27) zauważył, że termin „laboratorium” nie jest właściwy dla zdefiniowania tej formy współpracy, jaką jest G6. Opowiadał się raczej za sformułowaniem „awangarda”, którego chętnie używali w odniesieniu do G6 francuscy politycy, choć twierdził, że G6 nie jest „zwykłą” awangardą. Według tego autora, grupa ta przyjęła formułę współpracy zamkniętej dla pozostałych państw UE co do członkostwa, natomiast otwartej w znacznym zakresie przedmiotowym i dla nich wiążącej. Co więcej, w kontekście polityki bezpieczeństwa wewnętrznego Unii Europejskiej działalność G6 była nastawiona na wywieranie wpływu na prace Rady UE i jej organów pomocniczych, wskutek czego pole działania było ograniczone przez możliwość wyegzekwowania propozycji nowatorskich rozwiązań na forum Rady.

Argumenty przytoczone przez Bossonga tylko w części odpowiadały stanowi faktycznemu. Wiele propozycji wysuwanych przez ministrów spraw wewnętrznych państw tworzących G6 na posiedzeniach Rady UE bądź konsultowanych uprzednio z ministrami pozostałych państw członkowskich UE albo trafiało w próżnię, albo nie spotykało się ze zrozumieniem i poparciem tych państw, albo też było obwarowywane dodatkowymi warunkami lub wymogami formalnymi, co w ostateczności blokowało ścieżkę legislacyjną na poziomie instytucji wspólnotowych. Skutkiem tego było inicjowanie i prowadzenie wspólnych działań wyłącznie w gronie krajów należących do G6. Przykładem tego były wspólne loty deportujące nielegalnych cudzoziemców, rozmieszczenie funkcjonariuszy ochrony powietrznej (tzw. podniebnych szeryfów – *sky marshalls*) w lotnictwie pasażerskim czy też powołanie wspólnej grupy roboczej zajmującej się analizą materiałów wybuchowych stosowanych przez przestępców.

Należy zgodzić się z Bossongiem, że G6 stanowiła formę awangardy, choć nie w czystej postaci, gdyż warunkowanej postępowaniem unijnej współpracy na płaszczyźnie bezpieczeństwa wewnętrznego oraz przebiegiem procesu legislacyjnego w ramach UE, zwłaszcza mechanizmów decyzyjnych w Radzie UE. G6 odgrywała w kontekście europejskiej strategii bezpieczeństwa rolę pionierską, inicjując wiele projektów współpracy i proponując nowe formy współdziałania. Takie stanowisko Francji dobitnie wyraził Nicolas Sarkozy w przemówieniu w Fundacji im. Konrada Adenauera w Berlinie w lutym 2006 r.:

Chcę podkreślić, że Europa 25 państw członkowskich potrzebuje nowej siły napędowej. Sześć dużych państw europejskich powinno wziąć na siebie odpowiedzialność i zatroszczyć się o to, by w ich działaniach uczestniczyli wszyscy, którzy chcą podążać szybciej (*Vie Publique*, 2006).

Niemniej warto pamiętać, że punktem odniesienia dla G6 była Unia Europejska jako wspólnota bezpieczeństwa, oferująca państwom członkowskim możliwości i zdolności skoordynowanych działań w celu skutecznego przeciwdziałania i zwalczania najpoważniejszych zagrożeń. Dlatego też dynamika działalności G6 zależała w decydującej mierze od ewolucji polityki bezpieczeństwa wewnętrznego Unii Europejskiej.

2. G6 JAKO FORPOCZTA DZIAŁAŃ UE

Jak zaznaczono powyżej, G6 miała na celu złagodzenie napięcia między oddolnymi potrzebami rządów czołowych państw członkowskich a płaszczyzną

instytucjonalną UE, niepotrafiącą przezwyciężyć niechęci niektórych państw unijnych do podejmowania nowych inicjatyw w celu wzmocnienia struktur bezpieczeństwa wewnętrznego. W początkowym okresie działania Grupy G6, trwającym do końca pierwszej dekady XXI w., widoczna była determinacja jej członków do przeprowadzenia unijnej współpracy w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego poprzez przyjmowanie uzgodnionych stanowisk w sprawach kluczowych dla bezpieczeństwa UE, takich jak przeciwdziałanie i zwalczanie terroryzmu, zapobieganie radykalizacji i ekstremizmowi politycznemu, stawianie czoła nielegalnej imigracji i przemytowi ludzi, a także zwalczanie różnych form przestępczości transgranicznej. Oprócz głównego organu decyzyjnego, którym były spotkania ministrów spraw wewnętrznych, a także prezydencji Grupy G6 (czyli państwa koordynującego działalność w okresie półroczną), powołano stałą grupę ekspertów narodowych, odpowiedzialnych za wymianę informacji i koordynację podejmowanych inicjatyw oraz tematyczne grupy robocze, do których każdy z krajów członkowskich oddelegował specjalistów w danym zakresie.

Głównym zagrożeniem podejmowanym w tym okresie przez G6 było zagrożenie terrorystyczne, zwłaszcza ze strony międzynarodowych sieci dżihadystowskich. Wstrząsem dla krajów Unii Europejskiej był zamach terrorystyczny w Madrycie 11 marca 2004 r., w którym w wyniku zdetonowania ładunków wybuchowych w pociągu pasażerskim przez bojówkę Al-Kaidy zginęło 191 osób, a ponad 1800 odniosło rany (Reinares, 2016). Kilkanaście dni po zamachu, w przeddzień nadzwyczajnego posiedzenia Rady Europejskiej poświęconego nowej strategii walki z terroryzmem, doszło w Brukseli do spotkania ministrów spraw wewnętrznych G5 poświęconego przeciwdziałaniu i zwalczaniu terroryzmu (Europe.gouv, 2004; *Big Five Establish...*, 2004). Ministrowie zaproponowali stworzenie systemu informacji o działalności terrorystycznej, a także zadeklarowali wzmoczenie wymiany informacji między cywilnymi służbami wywiadowczymi. Poparli również propozycję powołania koordynatora Unii Europejskiej ds. kontrterroryzmu i wyrazili przekonanie, że powinien on pochodzić z Holandii. Zgodnie z tym ustaleniem Rada UE utworzyła stanowisko koordynatora i mianowała na ten urząd Holendra, Gijisa de Vriessa. Na kolejnym posiedzeniu ministerialnym G6, w Sheffield, 5-6 lipca 2004 r., odbyła się dyskusja nad propozycjami przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu, wzmocnienia bezpieczeństwa granic oraz wykorzystania Europolu, czyli Europejskiego Urzędu Policji, jako głównej platformy UE w zakresie wymiany informacji dotyczących przestępczości transgranicznej i terroryzmu (Home Office, 2004). Ten temat kontynuowano na spotkaniach we Florencji w październiku 2004 r.

i w Granadzie w marcu 2005 r. Postulowano, aby Europol otrzymywał wszystkie istotne informacje dotyczące działalności terrorystycznej w Europie, przede wszystkim o finansowaniu ugrupowań terrorystycznych oraz o osobach podejrzanych o działalność terrorystyczną lub związki z organizacjami terrorystycznymi (*Le conclusioni dei lavori...*, 2004). Istotnie Europol otrzymywał coraz więcej informacji od państw członkowskich, zwłaszcza krajów G6, dzięki czemu coroczne raporty dotyczące stanu zagrożeń terrorystycznych i tendencji ich rozwoju (TE-SAT) coraz lepiej oddawały rzeczywisty obraz sytuacyjny. Pierwsze efekty można było zauważyć po wprowadzeniu zmian w metodologii pracy analitycznej Europolu w zakresie zagrożeń terrorystycznych. Zmiany te zatwierdziła w czerwcu 2006 r. Rada UE na wniosek Niemiec, wyrażający stanowisko G6 uzgodnione na spotkaniu w Heiligendamm w marcu 2006 r.

W następstwie kolejnych aktów terroru w Europie, zwłaszcza po wydarzeniach z lipca 2005 r., gdy w Londynie terroryści powiązani z Al-Kaidą dokonali zamachów bombowych w środkach komunikacji miejskiej (zob. Sageman, 2019), w ramach państw G6 dyskutowano nad nowymi rozwiązaniami dotyczącymi większej skuteczności przeciwdziałania i zwalczania terroryzmu. W 2006 r. w Heiligendamm przyjęto wysuniętą przez Hiszpanię propozycję, aby w razie poważnych ataków terrorystycznych wysyłać specjalnie utworzony zespół, który wspierałby operacyjnie służby zaatakowanego państwa. Ta propozycja została zaaprobowana na forum Rady UE w 2008 r. w postaci decyzji w sprawie usprawnienia współpracy pomiędzy specjalnymi jednostkami interwencyjnymi państw członkowskich Unii Europejskiej w sytuacjach kryzysowych (Rada UE, 2008).

Kolejne obszary współpracy antyterrorystycznej uzgodnione w Heiligendamm i w Wenecji w maju 2007 r. obejmowały inicjatywę „Check the Web”, polegającą na stałym monitorowaniu we współpracy z Europolem sieci informatycznych pod kątem wykrywania i analizowania informacji dotyczących struktur międzynarodowego terroryzmu. To rozwiązanie zostało włączone w zakres działalności Europolu, który uruchomił w czerwcu 2007 r. specjalny portal umożliwiający zweryfikowanie podejrzanych lub niebezpiecznych witryn internetowych.

W powiązaniu z kwestią terroryzmu i radykalizmu analizowano i dyskutowano problem nielegalnej migracji, przemytu osób i wykorzystywania szlaków migracyjnych przez organizacje terrorystyczne i sieci przestępcze. Nacisk kładziono na bezpieczeństwo strefy Schengen, w tym wzmocnienie ochrony jej granic zewnętrznych, zwłaszcza na południu Europy, oraz na skuteczne odsyłanie nielegalnych imigrantów. Kwestia wzmocnienia bezpieczeństwa strefy Schengen pojawiała się wielokrotnie podczas obrad ministrów, obejmując m.in. zmiany w przepisach regulujących funkcjonowanie tej strefy, w tym przyjęcie tzw. kodeksu

granicznego Schengen, co nastąpiło w 2006 r. Po powołaniu z dniem 1 maja 2005 r. Europejskiej Agencji Zarządzania Operacyjnego na Granicach Zewnętrznych Państw Członkowskich UE (Frontex), ministrowie Grupy G5 na posiedzeniu w Paryżu 12 maja 2005 r. rozważali koncepcję utworzenia „europejskich sił interwencyjnych na granicach zewnętrznych”, utworzonych przez oddelegowane jednostki narodowe w celu ochrony granic zewnętrznych UE w sytuacjach kryzysowych. Ta koncepcja znalazła wyraz w rozporządzeniu ustanawiającym mechanizm tworzenia zespołów szybkiej interwencji na granicy, przyjętym przez Radę UE i Parlament Europejski w maju 2007 r.

Ministrowie spraw wewnętrznych wielokrotnie podkreślali, że skuteczność walki z nielegalną imigracją zależy od solidarnego wykonywania procedur readmisyjnych w sposób niezwłoczny i skuteczny. Na spotkaniu w Garmisch-Partenkirchen w lutym 2004 r. przyjęli wspólną strategię w zakresie deportacji nielegalnych imigrantów (Kirk, 2004; *Les ministres de l'Intérieur...*, 2004). W maju 2005 r. podjęli decyzję o powołaniu eksperckiej grupy ds. readmisji i bezpośredniej repatriacji do kraju pochodzenia. Loty deportacyjne były organizowane przez kraje G6 już od 2003 r., a w kwietniu 2004 r. Rada UE przyjęła decyzję w sprawie wspólnej organizacji tego rodzaju lotów, począwszy od sierpnia 2004 r. Jednak realizacja decyzji przyjętej przez UE przebiegała z dużymi trudnościami, dlatego na kolejnych spotkaniach ministerialnych powtarzano postulat, aby powierzyć organizację lotów deportacyjnych agencji Frontex. To jednak nastąpiło dopiero w 2011 r., po nowelizacji rozporządzenia ustanawiającego tę agencję.

Kolejnym novum przedstawionym na forum G5, i to jeszcze w październiku 2003 r. na spotkaniu w La Baule, było wprowadzenie identyfikatorów biometrycznych do dokumentów podróży obywateli UE. To rozwiązanie zostało przyjęte przez Radę UE już w grudniu 2004 r., ale zostało wdrożone po upływie znacznego okresu czasu ze względu na wymogi technologiczno-organizacyjne.

Interesującym elementem zarządzania migracjami był pomysł eksternalizacji procedur międzynarodowej ochrony cudzoziemców w UE. Już w październiku 2004 r., na spotkaniu we Florencji, ministrowie spraw wewnętrznych Niemiec i Włoch zaproponowali utworzenie w krajach Maghrebu (brano pod uwagę Libię i Tunezję) ośrodków przyjęć migrantów zamierzających ubiegać się o status uchodźcy w jednym z państw członkowskich UE. W nich przebywaliby migranci zatrzymani podczas prób przedostania się na terytorium UE lub inni cudzoziemcy poszukujący ochrony w krajach UE. Pomysł ten spotkał się jednak ze zdecydowanym sprzeciwem Francji i Hiszpanii (BBC News, 2004; EUBusiness.com, 2004), które obawiały się, że takie ośrodki staną się wylęgarnią ekstremistów i islamskich radykałów, miejscem rekrutowania do ugrupowań terrorystycznych,

rajem dla mafii, przemytników i handlarzy ludźmi. Natomiast dekadę później (w maju 2015 r.), w sytuacji kryzysu migracyjnego w basenie Morza Śródziemnego, Komisja Europejska przedstawiła podobne rozwiązanie, określane jako podejście do ośrodków recepcyjnych (*hotspot approach*), tworzonych na terytorium państw członkowskich UE (Bousiou, 2022). W 2024 r. Komisja Europejska, odpowiadając na apel 15 państw członkowskich, zaproponowała tworzenie takich ośrodków w krajach trzecich – w Tunezji, Libii czy Mauretanii.

Rola „awangardy” unijnej współpracy w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego znalazła wielorakie potwierdzenie w pierwszej dekadzie bieżącego stulecia. Niemniej zmiany wprowadzone przez Traktat Lizboński – wzmocnienie podmiotowości UE oraz kompetencji jej instytucji, zwłaszcza Komisji (rozszerzony zakres przedmiotowy wyłącznej inicjatywy legislacyjnej) i Parlamentu Europejskiego, a także mocy instrumentów prawa wykonawczego – postawiły zasadność utrzymania formuły G6 pod znakiem zapytania. Nie brakowało głosów krytycznych zarzucających rządowi państw tej grupy nieprzejrzystość i nielojalność w stosunku do pozostałych członków UE (Ludford, 2009). Doszło nawet do odwołania spotkania ministerialnego w Krakowie, zaplanowanego na koniec września 2010 r., z powodu niemożności przybycia wszystkich ministrów w uzgodnionym terminie.

3. G6 JAKO ELEMENT POSTFUNKCJONALNEGO ZARZĄDZANIA BEZPIECZEŃSTWEM WEWNĘTRZNYM UE

W wyniku reformy traktatowej przyjętej w Lizbonie oraz przeniesienia ciężaru debaty politycznej i procesów decyzyjnych do Rady UE, Grupa G6 przestała odgrywać rolę „dyrektoriatu”, a jej funkcja forum konsultacyjnego była coraz mniej znacząca, tym bardziej że coraz więcej propozycji uzgadnianych przez ministrów spraw wewnętrznych państw G6 (np. walka z nielegalną imigracją, zaostrzone środki bezpieczeństwa w lotnictwie cywilnym czy wzmocnienie współpracy wywiadowczej) nie uzyskiwało poparcia pozostałych państw członkowskich UE.

Pomimo spadku dynamiki skoordynowanych działań grupy G6 na początku drugiej dekady XXI w. wzrost poziomu ryzyka w obszarze bezpieczeństwa wewnętrznego UE, utrwalenie tradycyjnych zagrożeń oraz pojawienie się nowych, związanych z technologiami informacyjno-telekomunikacyjnymi, dawało stale impulsy do współpracy w reagowaniu i zwalczaniu tych zagrożeń. Istotną determinantą działalności G6 były związki z Komisją Europejską i ze Stanami

Zjednoczonymi. Od spotkania G6 w Wenecji w maju 2007 r. w posiedzeniach ministerialnych uczestniczył komisarz UE ds. wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych. Była to wymowna oznaka wagi, jaką Komisja Europejska przywiązywała do działalności G6, oraz potwierdzenie wpływu tej grupy na prace Rady UE oraz grup roboczych w ramach tej instytucji.

W spotkaniu G6 w Wenecji wziął udział także sekretarz bezpieczeństwa krajowego w administracji Stanów Zjednoczonych, któremu od 2010 r. towarzyszył zazwyczaj prokurator generalny USA. W tym okresie administracja George'a W. Busha przywiązywała dużą wagę do uregulowania współpracy transatlantyckiej w dziedzinie bezpieczeństwa wewnętrznego na gruncie porozumień dotyczących kluczowych obszarów tej współpracy, takich jak procedura ekstradycyjna, zwłaszcza sprawców lub podejrzanych o działalność terrorystyczną, wzajemna pomoc sądowa w sprawach karnych, przekazywanie danych pasażerów w transatlantyckiej lotniczej komunikacji pasażerskiej (tzw. PNR – *Passenger Name Records*), dostęp do informacji bankowej w ramach śledzenia finansowania działalności terrorystycznej. Ponieważ na płaszczyźnie instytucji UE kwestie te tkwiły w impasie, głównie wskutek różnic stanowisk w gronie państw członkowskich, jak również braku zgody Parlamentu Europejskiego na przyjęcie odpowiednich instrumentów prawnych, Stany Zjednoczone chciały wzmocnić kontakty z wiodącymi państwami UE i zwiększyć szanse na wdrożenie środków rozszerzających współpracę transatlantycką.

Wydarzenia polityczno-społeczne w Afryce Północnej oraz na Bliskim Wschodzie (tzw. arabska wiosna) ponownie wysunęły na czoło problemów bezpieczeństwa wewnętrznego takie kwestie, jak nielegalna imigracja, przemyt osób oraz radykalizacja środowisk muzułmańskich w krajach europejskich, co miało związek z dżihadystowskimi sieciami terrorystycznymi. Kraje południa Europy, a więc Włochy, Francja i Hiszpania, podnosiły kwestie wzmocnienia ochrony morskich granic zewnętrznych UE w rejonie Morza Śródziemnego, lepszej wymiany informacji na temat zagrożeń ze strony skupisk nielegalnych imigrantów, a także przeciwdziałania wykorzystaniu ruchów migracyjnych i uchodźczych przez organizacje terrorystyczne oraz zorganizowane grupy przestępcze. Takie stanowisko zostało mocno zaznaczone na spotkaniach ministerialnych w Madrycie (czerwiec 2011 r.), w Rzymie (wrzesień 2013 r.) i Barcelonie (czerwiec 2014 r.) (*Le G6 et les Etats-Unis...*, 2011; Ministero dell'Interno, 2011).

Narastająca od 2014 r. fala migracji z Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej do Europy, a także pojawienie się na Starym Kontynencie komórek terrorystycznych nowej organizacji: Państwa Islamskiego (*Islamic State*, IS) zwiastowały

poważne wyzwania dla polityki bezpieczeństwa wewnętrznego. Zamachy terrorystyczne w Brukseli w 2014 i 2016 r., w Paryżu w 2015 r., w Nicei w 2016 r. i w Berlinie w 2016 r. wywołały strach przed fanatycznymi dżihadystami z IS, któremu towarzyszyły niechęć i obawy przed przyjmowaniem imigrantów ze świata islamu. Kryzys migracyjny związany z bezprecedensową liczbą imigrantów i uchodźców przybywających do krajów UE doprowadził do załamania wspólnej polityki azylowej i kryzysu w strefie Schengen. Napięcie między poczuciem zagrożenia bezpieczeństwa wśród obywateli UE a działaniami podejmowanymi przez unijne instytucje i agencje skutkowało podziałami między rządami państw członkowskich osłabiającymi reakcje na kryzysy i zagrożenia na poziomie prawa i instytucji UE. W takich okolicznościach, zgodnie z logiką postfunkcjonalizmu, Grupa G6 ponownie stała się forum konsultacji czołowych państw UE w sprawach szczególnie istotnych dla bezpieczeństwa i ładu publicznego w Unii Europejskiej.

Od spotkania ministerialnego w poddrezdeńskim Schloss Moritzburg na początku czerwca 2015 r. G6 ponownie debatowała nad kluczowymi zagadnieniami bezpieczeństwa UE, takimi jak migracje, polityka azylowa, zwalczanie przestępczości zorganizowanej, przeciwdziałanie zagrożeniom terrorystycznym czy cyberbezpieczeństwo. Udział komisarzy UE odpowiedzialnych za sprawy wewnętrzne i bezpieczeństwo potwierdzał ścisły związek między przedmiotem obrad G6 a celami traktatowymi oraz strategią bezpieczeństwa i planami działania przedstawianymi przez Komisję Europejską. Szczególne znaczenie miało spotkanie ministerialne w Sewilli w październiku 2017 r., któremu towarzyszyła przedłużająca się niepewność co do rozwoju integracji europejskiej i bezpieczeństwa UE: utrzymujące się zagrożenie terrorystyczne, stale wysoki poziom nielegalnej imigracji, a przy tym trwający proces „brexitu” (rezygnacji z członkostwa Wielkiej Brytanii w UE), problem tendencji niepodległościowych Katalonii, a także nieliberalne i eurosceptyczne rządy Zjednoczonej Prawicy w Polsce. Spotkanie w Sewilli pokazało, iż siła G6 tkwi w zdolności do konsensualnego decydowania ponad podziałami politycznymi i retorycznymi sporami charakteryzującymi działania Unii Europejskiej, a także ponad różnicami i napięciami w stosunkach dwustronnych między państwami członkowskimi G6. Pod przewodnictwem Hiszpanii wspólnie przygotowano wykaz form nielegalnej migracji, metod przemytu ludzi oraz związków między imigracją a zagrożeniem terrorystycznym w Europie. Istotne było przyjęcie wspólnego, strategicznego stanowiska prowadzącego do tworzenia jednolitego frontu przeciwko imigracji i dalszemu napływowi cudzoziemców, wiążąc ten proces z zagrożeniem terrorystycznym i zwiększając zakres jego kryminalizacji. Spotkanie w Sewilli

potwierdziło stosowanie przez G6 postfunkcjonalnego podejścia do bezpieczeństwa wewnętrznego UE opartego na afirmacji interesów narodowych.

Dodatkowym argumentem na rzecz promowania narodowych celów bezpieczeństwa w nieformalnych strukturach konsultacyjnych było zainicjowanie przez państwa Grupy G7³ w październiku 2017 r. corocznych spotkań ministrów odpowiedzialnych za kwestie bezpieczeństwa wewnętrznego. Udział brali także komisarze UE odpowiedzialni za bezpieczeństwo wewnętrzne, jak również sekretarz generalny Interpolu (Międzynarodowej Organizacji Policji Kryminalnych). Podejmowano głównie kwestie zagrożenia terroryzmem oraz ekstremizmem politycznym i religijnym, cyberprzestępczości, handlu ludźmi i przestępczości finansowej. To forum w ramach G7 poszerzyło agendę konsultacji G6 z udziałem Stanów Zjednoczonych i UE na globalne problemy bezpieczeństwa i rozwoju postrzegane z perspektywy transgranicznych zagrożeń i działań godzących w mechanizmy współzależności w światowym systemie bezpieczeństwa gospodarczego i polityczno-społecznego.

W okresie pandemii COVID-19 konsultacje w ramach G6, prowadzone w trybie online, podnosiły nie tylko tradycyjne kwestie bezpieczeństwa, takie jak nielegalna imigracja, zagrożenia terrorystyczne i wymiana informacji między organami ścigania, lecz także nowe ryzyka i zagrożenia w sferze cyberbezpieczeństwa oraz przestępczości internetowej. Sporym wyzwaniem dla G6 była także sprawa „brexitu”, która została sfinalizowana w lutym 2020 r. w postaci formalnej utraty członkostwa Wielkiej Brytanii w Unii Europejskiej. To jednak nie oznaczało opuszczenia Grupy G6 przez Wielką Brytanię, choć relacje między Londynem a rządami pozostałych państw G6 musiały zostać przeformułowane (Statewatch, 2021). Minister spraw wewnętrznych, Priti Patel, uczestniczyła w zdalnym posiedzeniu ministrów G6 w marcu 2021 r., na którym dyskutowano o kwestie walki z nielegalną migracją, współpracy organów ścigania z Interpolem (pokłosie uzgodnień w ramach G7) oraz szerszej wymiany informacji wywiadowczych dotyczących przestępczości transgranicznej (Home Office, 2021).

Ostatnie spotkanie ministrów G6 w Hiszpanii, na początku 2023 r., koncentrowało się na kluczowych kwestiach, takich jak migracja, terroryzm i bezpieczeństwo wewnętrzne, a szczególnie bezpieczeństwo granic, zwalczanie transgranicznej przestępczości zorganizowanej, a także poprawa wymiany informacji między krajami. Ze względu na wybuch pełnoskalowej wojny rosyjsko-ukraińskiej

³ Grupa G7, utworzona w 1975 r., skupia siedem państw Zachodu (Stany Zjednoczone, Kanada, Wielka Brytania, Francja, Niemcy, Włochy i Japonia) będących czołowymi gospodarkami świata i wywierającymi znaczący wpływ na bezpieczeństwo i rozwój międzynarodowy. W spotkaniach przywódców państw G7 uczestniczą przedstawiciele Unii Europejskiej: przewodniczący Rady Europejskiej i przewodniczący Komisji Europejskiej.

w lutym 2022 r., ministrowie podkreślili konieczność zacieśnienia współpracy w celu stawienia czoła wyzwaniom i konsekwencjom wojny, zwłaszcza w kontekście napięć geopolitycznych, potężnych ruchów uchodźczych i utrzymującej się presji migracyjnej na południu Europy.

WNIOSKI

Na spotkaniu ministerialnym w Stratford-upon-Avon w październiku 2006 r. do deklaracji końcowej wprowadzono następujące zdanie: „G6 nie jest organem UE, ale oprócz poprawy praktycznej współpracy między jej członkami może również nadać pożyteczny impuls i stać się forum promowania idei w szerszym obszarze wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości” (Home Office, 2006). Rzeczywiście, nadawanie impulsów i innowacyjność w zakresie metod i środków wzmacniania bezpieczeństwa wewnętrznego UE było kluczowym zadaniem i przesłaniem współpracy w ramach G6. Mimo wzmocnienia mechanizmów decyzyjnych w obrębie UE w rezultacie reformy lizbońskiej, G6 promowało agendę ustanowioną przez jej członków, co znalazło potwierdzenie w wielu kwestiach bezpieczeństwa wewnętrznego ustalanych w Radzie UE i przygotowywanych przez grupy robocze tej instytucji, dotyczących przede wszystkim przeciwdziałania i zwalczania terroryzmu oraz nielegalnej migracji, wymiany i analizy informacji kryminalnych, działań Europolu czy wzmacniania odporności na cyberprzestępczość.

Ze względu na odnośnienie się do wymiaru normatywnego instytucji UE, a dokładniej do Rady UE i wybranych agencji, Grupa G6 pretendowała do roli sternika polityki bezpieczeństwa wewnętrznego UE kładącego nacisk na wzmocnienie skuteczności działań na poziomie unijnym poprzez promowanie rozwiązań odpowiadających zarówno interesom głównych państw członkowskich, jak i postulatam ponadnarodowych instytucji UE, głównie Komisji i Parlamentu Europejskiego.

Angażując przedstawicieli Komisji Europejskiej, a także wysokich funkcjonariuszy Stanów Zjednoczonych w debatę na forum G6, grupa ta rozszerzyła agendę polityki bezpieczeństwa wewnętrznego UE na kwestie mające wymiar przekrojowy i globalny. Mimo nieprzejrzystości i – niekiedy – niejawności działań G6 formuła konsultacji i uzgadniania działań o charakterze wyprzedzającym agendę polityki unijnej, często wpadającej w impas lub hamowanej przez zatory decyzyjne, zachowywała warunkową legitymację w wymiarze międzyrządowym. Postfunkcjonalne podejście zastosowane przez państwa G6

zdało egzamin w sytuacji najpoważniejszych wyzwań, takich jak zagrożenia terrorystyczne, ekspansja przestępczości zorganizowanej czy kryzysy migracyjne. Nie naruszyło jednak logiki integracji w ramach Unii Europejskiej polegającej na konstruktywnym kompromisie między ponadnarodowymi skutkami polityki unijnej a konsensualnie uzgadnianymi interesami państw członkowskich.

BIBLIOGRAFIA

- Assemblée Nationale (2005), *Délégation pour L'Union Européenne*. Compte Rendu no. 137, <https://www.assemblee-nationale.fr/12/pdf/europe/c-rendus/c0137.pdf> [dostęp: 30.10.2024].
- BBC News (2004), *EU Split Over Migrant Camp Plan*, BBC News, 18.10, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/3750420.stm> [dostęp: 18.10.2004].
- Big Five Establish Anti-Terror "Pioneer Group"* (2004), Deutsche Welle, 22.03, <http://www.dw-world.com/dw/article/0,2144,1149565,00.html> [dostęp: 16.03.2005].
- Bossong R. (2007), *The European Security Vanguard? Prüm, Heiligendamm and Flexible Integration Theory*, LSE/Challenge Working Paper, <https://www.lse.ac.uk/international-relations/assets/documents/efpu/lse-challenge-working-papers/EFPU-Challenge-Working-Paper-7.pdf> [dostęp: 30.10.2024].
- Bousiou A. (2022), *Peripheralisation and Externalisation of the EU Asylum Regime: Implications for the Right to Seek Asylum on the Southeastern EU Border Islands*, Journal of Ethnic and Migration Studies, nr 19, s. 4586-4602. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2022.2097063>.
- EUBusiness.com (2004), *G5 Ministers Draw a Blank on Transit Camps for Migrants*, EUBusiness.com, 18.10, <http://www.eubusiness.com/afp/041018020532.htm> [dostęp: 18.10.2004].
- Europe.gouv (2004), *Réunion extraordinaire des ministres de la Justice et de l'Intérieur*, 19.03, http://www.europe.gouv.fr/actualites_1/les_articles_2/ministres_justice_99.html [dostęp: 25.03.2004].
- Genschel P. i Jachtenfuchs M. (2021), *Postfunctionalism Reversed: Solidarity and Rebordering During the Covid-19 Pandemic*, Journal of European Public Policy, nr 3 (nr specjalny), s. 350-369, <https://doi.org/10.1080/13501763.2021.1881588>.
- Gruszczak A. (2006), *Polska w G6 – kłopotliwy sukces*, Warszawa: Centrum Europejskie Natolin, <https://tinyurl.com/mt3he443> [dostęp: 10.07.2024].
- Gruszczak A. (2011), *Grupa G-6 a strategia antyterrorystyczna Unii Europejskiej*, Doctrina. Studia Społeczno-Polityczne, nr 8, s. 75-87.
- Gruszczak A. (2017), *Grupa G6 – reaktywacja (?)*, Komentarz ZBN, nr 1 (19), <https://tinyurl.com/mphwfwjy> [dostęp: 10.07.2024].
- Home Office (2004), *European Co-operation to Secure Borders, Ensure Effective Policing and Implement Tough Counter-Terrorism Measures*, Home Office Press Release, 6.07, http://www.homeoffice.gov.uk/pageprint.asp?item_id=992 [dostęp: 7.07.2005].
- Home Office (2006), *Meeting of the interior ministers of France, Germany, Italy, Poland, Spain and the United Kingdom, Stratford-upon-Avon, 25 and 26 October 2006. Conclusions*, <http://press.homeoffice.gov.uk/press-releases/g6-meeting-conclusions> [dostęp: 1.12.2006].
- Home Office (2021), *Priti Patel Leads G6 on Security Threats and Illegal Migration*, GOV.UK, 24.03, <https://www.gov.uk/government/news/priti-patel-leads-g6-on-security-threats-and-illegal-migration> [dostęp: 9.04.2021].

- Hooghe L. i Marks G. (2018), *Re-engaging Grand Theory: European Integration in the 21st Century*, Robert Schuman Centre for Advanced Studies, nr 43.
- House of Lords (2006), *Behind Close Doors: The Meeting of the G6 Interior Ministers in Heiligendamm. Report with Evidence*, London: The Stationary Office.
- Kirk L. (2004), *Big Five Meet to Discuss Home Affairs*, EU Observer, 18.02, <https://euobserver.com/rule-of-law/arbff248bd> [dostęp: 30.10.2024].
- Krystyniak M. i Posel-Częścik E. (2005), *G5 – bilans dwóch lat działalności*, Biuletyn PISM, nr 44 (289).
- Le conclusioni dei lavori dei ministri dell'Interno del G5* (2004), La Repubblica, 18.10, <http://www.repubblica.it/2004/j/sezioni/esteri/g5tero/g5tero/g5tero.htm> [dostęp: 18.10.2004].
- Le G6 et les Etats-Unis se réunissent pour un sommet sur la sécurité à Madrid* (2011), Le Point, 30.06, https://www.lepoint.fr/monde/le-g6-et-les-etats-unis-se-reunissent-pour-un-sommet-sur-la-securite-a-madrid-30-06-2011-1347754_24.php#11 [dostęp: 8.12.2011].
- Les ministres de l'Intérieur du G5 réunis en Allemagne* (2004), Yahoo France, 17.02, <http://fr.news.yahoo.com/040217/202/3neri.html> [dostęp: 19.02.2004].
- Leuffen D., Rittberger B. i Schimmelfennig F. (2022), *Integration and Differentiation in the European Union. Theory and Policies*, wyd. 2, Cham: Palgrave Macmillan.
- Ludford S. (2009), *Short-circuiting the Legal Process?*, Politico, 5.11, <https://www.politico.eu/article/short-circuiting-the-legal-process/> [dostęp: 30.10.2024].
- Marks G., Hooghe L. i Blank K. (1996), *European Integration From the 1980s: State-Centri Versus Multi-level Governance*, Journal of Common Market Studies, nr 3, s. 341-378. <https://doi.org/10.1111/j.1468-5965.1996.tb00577.x>.
- Ministero dell'Interno (2013), *Conclusi a Roma i lavori del G6, 14.09.2013*, <https://tinyurl.com/2xj4msf8> [dostęp: 3.10.2013].
- Posel-Częścik E. (2003), *Powstanie Grupy Pięciu. Implikacje dla Polski*, Biuletyn PISM, nr 75 (179).
- Rada UE (2006), Konwencja z Prüm. Załącznik do dokumentu Rady UE nr 16382/06 LIMITE, Bruksela, 6 grudnia.
- Rada UE (2008), Decyzja Rady 2008/617/WSiSW z dnia 23 czerwca 2008 r. w sprawie usprawnienia współpracy pomiędzy specjalnymi jednostkami interwencyjnymi państw członkowskich Unii Europejskiej w sytuacjach kryzysowych, Dz.U.U.E, nr L 210.
- Reinares F. (2016), *Al-Qaeda's Revenge: The 2004 Madrid Train Bombings*, New York: Columbia University Press.
- Sageman M. (2019), *The London Bombings*, Philadelphia, PA: University of Pennsylvania Press.
- Statewatch (2006), *Conclusions of the Meeting of the Interior Ministers of France, Germany, Italy, Poland, Spain and the United Kingdom, Heiligendamm, 22 and 23 March 2006*, 28.03, <https://tinyurl.com/mmjt736m> [dostęp: 31.03.2006].
- Statewatch (2021), *EU-UK: Brexit means... the UK staying in the G6*, 6.04, <https://www.statewatch.org/news/2021/april/eu-uk-brexite-means-the-uk-staying-in-the-g6/> [dostęp: 9.04.2021].
- Vie Publique (2006), *Déclaration de M. Nicolas Sarkozy, ministre de l'intérieur et de l'aménagement du territoire et président de l'UMP, sur ses propositions pour l'Europe, notamment sur les institutions communautaires, les nouvelles adhésions et les politiques communes, Berlin le 16 février 2006*, <https://www.vie-publique.fr/discours/160660-declaration-de-m-nicolas-sarkozy-ministre-de-linterieur-et-de-lamena> [dostęp: 4.12.2024].

ROLA GRUPY G6 W POLITYCE BEZPIECZEŃSTWA WEWNĘTRZNEGO
UNII EUROPEJSKIEJ

Streszczenie

Niniejszy artykuł ma na celu przeanalizowanie wpływu grupy G6 na obszar bezpieczeństwa wewnętrznego Unii Europejskiej. G6 jest przykładem inicjatyw, które powstały poza prawnoinstytucjonalnymi ramami Unii Europejskiej, ale miały na celu wywarcie znaczącego wpływu na procesy polityczne w UE. Pytanie badawcze postawione w tym artykule brzmi: Jaki wpływ miała agenda G6 na kształtowanie polityki w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego UE? Metodologia obejmuje postfunkcjonalizm jako ramę teoretyczną. Badania opierały się na metodach jakościowych, analizie źródeł pierwotnych i literatury przedmiotu. Wyniki badań wskazują na znaczący wpływ G6 jako nieformalnego forum konsultacji i ustalania agendy w odniesieniu do istotnych kwestii bezpieczeństwa wewnętrznego UE. G6 wspierała politykę UE w sytuacji najpoważniejszych wyzwań bezpieczeństwa, korzystając z konstruktywnego kompromisu między ponadnarodowymi skutkami polityki UE a interesami państw członkowskich.

Słowa kluczowe: Unia Europejska; bezpieczeństwo wewnętrzne; G6; współpraca; postfunkcjonalizm